

Právne normy

Úvod

I. Právne normy

1. Výchovný poradca v školskom systéme výchovného poradenstva

2. Výchovný poradca a školské právne normy

3. Ďalšie právne normy, ktoré uplatňuje VP pri výkone svojej funkcie:

Úvod

Žijeme v dobe, keď zaznamenávame čoraz viac nežiadúcich javov v živote našich detí a mládeže - od skrytých, navonok málo transparentných, až po tie, ktoré sú už v rovine silných deformácií a protispoločenských činov. Signalizuje nám to prinajmenšom, že s výchovou nie je všetko v poriadku, aj napriek tomu, že jej význam sa u nás vždy zdôrazňoval a zdôrazňuje.

Vieme, že jednou z veľkých bolestí a jednou z príčin veľmi zložitého stavu vo výchove je aj nedostatok učiteľov - osobností. Tie výnimočné, ktoré na našich školách pôsobia, by mali dostať primeraný priestor a slovo. Mali by sa stať integrujúcimi silami výchovného procesu na školách. V nich vidíme súčasných i budúcich a zatiaľ nikým nenahraditeľných výchovných poradcov.

Postavenie, pôsobenie a úspešnosť výchovného poradcu sú už roky diskutované, niekde i nesprávne interpretované, či nedoceňované. Aj keď výchovný poradca predstavuje len parciálny problém riešenia výchovy, je potrebné venovať mu zvýšenú pozornosť, zvýšiť jeho odborný a spoločenský status, stabilizovať ho, aktivizovať, napomôcť jeho rozvoju a rastu. Vytvoriť mu reálne podmienky na existenciu, aby jeho pôsobenie bolo efektívne, aby mohol byť skutočne integrujúcim, koordinujúcim činiteľom výchovného procesu školy.

Dúfame, že tomuto cieľu napomôže aj táto príručka.

Prvá časť príručky tvoria právne normy, priamo súvisiace s postom výchovného poradcu, jeho poslaním a vzdelaním.

V druhej časti sú dokumentačné a pracovné materiály, ktoré vznikali na základe dlhoročnej spolupráce autora (metodika) a výchovných poradcov a v praxi mnohých sa osvedčili. Majú doporučujúci charakter a ich plné použitie je na zvážení výchovného poradcu a vedenia školy.

Tretia časť takisto obsahuje materiál, ktorého použitie ponechávame na zvážení výchovného poradcu a ostatných čitateľov. Ide o upravený výber z publikovaných článkov autorky

a z návrhov, ktoré adresovala hlavne MŠ SR. Sú venované problematike výchovného poradcu - koncepcným otázkam a kritike jeho nedostatočne vyriešeného postavenia.

I. Právne normy

Ústava SR je základom právneho systému, od ktorého sa odvíjajú všetky právne normy platné v SR. Nás, z hľadiska výkonu funkcie výchovného poradcu (ďalej len VP), najviac zaujímajú tie, ktoré stanovujú práva a povinnosti VP.

1. Výchovný poradca v školskom systéme výchovného poradenstva

VP je funkcia, ktorá má vo výchove a v našom školskom systéme tradičné postavenie.

VP bol v roku 1962 stanovený na základných školách, v priebehu sedemdesiatych a osemdesiatych rokov aj na stredných školách, ako jeden z troch článkov systému výchovného poradenstva. Druhým článkom bola pedagogicko-výchovná poradňa a tretím poradňa pre voľbu povolania. Z oboch týchto poradní neskôr vznikli pedagogicko-psychologické poradne.

V súčasnosti Zákon NR SR č.279 z 21. októbra 1993 o školských zariadeniach vo svojej 4. časti stanovuje za poradenské zariadenia okrem VP a pedagogicko-psychologickej poradne aj školského psychológa, špeciálneho pedagóga, špeciálno-pedagogickú poradňu a detské integračné centrum.

Ku školským poradenským zariadeniam patrí aj Psychologická poradňa pre vysokoškolákov. Pri niektorých pedagogicko-psychologických poradniach vznikli v ostatných rokoch centrá výchovnej a psychologickkej prevencie, niektoré pôsobia samostatne.

2. Výchovný poradca a školské právne normy

Postavenie a úlohy VP sú vymedzené príslušnými právnymi normami. Sú to:

- **Zákon NR SR č. 279/1993 Z.z. o školských zariadeniach v znení zákona NR SR č.22/1996 Z.z.**
- **Vyhláška MŠ SR č. 43/1996 Z.z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach.**
- **Nariadenie vlády SR č. 203/2000 Z.z. o miere vyučovacej povinnosti učiteľ'ov a povinnosti výchovnej práce ostatných pedagogických pracovníkov.**
- **Vyhláška MŠ SR č. 42/1996 Z.z. o ďalšom vzdelávaní pedagogických pracovníkov.**

Z týchto právnych noriem uvádzame výňatky z úplného znenia. Vyhlášku MŠ SR č. 43/1996 Z.z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach uvádzame v plnom znení.

Pôsobenie VP v systéme poradenských a špeciálno-výchovných zariadení stanovuje

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 279/1993 Z.z. o školských zariadeniach v znení zmien zákona Národnej rady SR č. 222/1996 Z.z. (výňatok)

Poradenské zariadenia

§ 20

1. Poradenské zariadenia poskytujú odborné služby v oblasti výchovného poradenstva, špeciálno-pedagogického poradenstva a starostlivosti o deti.
2. Poradenské zariadenia sú pedagogicko-psychologická poradňa a zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva.
3. Na poskytovaní odborných služieb v oblasti výchovného poradenstva a špeciálno-pedagogického poradenstva sa zúčastňujú aj výchovný poradca, školský psychológ a školský špeciálny pedagóg.
4. Pracovník poradenského zariadenia, ktorý pri plnení svojich pracovných povinností prichádza do styku s osobnými údajmi, zdravotnými informáciami a výsledkami psychologických vyšetrení je povinný zachovávať mlčanlivosť a chrániť ich pred zneužitím.

§ 21

Pedagogicko-psychologická poradňa

Pedagogicko-psychologická poradňa plní úlohy odbornej pedagogickej a psychologickej diagnostiky, odbornej a psychologickej starostlivosti o deti a úlohy poradenstva v otázkach výchovy, vzdelávania, osobnostného a profesijného vývinu.

§ 22

1. Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva zabezpečujú odbornú starostlivosť o zdravotne postihnuté deti a poskytujú im pomoc v procese integrácie do spoločnosti v spolupráci s rodinou, školou, odbornými lekármi a sociálnymi pracovníkmi.
2. Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva vykonávajú odborný dohľad nad školami, ktoré navštevujú zdravotne postihnuté deti, poskytujú im odborné služby a zapožičiavajú kompenzačné pomôcky.
3. Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva sú špeciálno-pedagogická poradňa a detské integračné centrum.

§ 23

Špeciálno-pedagogická poradňa

1. Špeciálno-pedagogická poradňa poskytuje diagnostické, psychologické, psychoterapeutické, špeciálno-pedagogické a rehabilitačné služby a starostlivosť zdravotne postihnutým deťom, ako aj poradenské a metodické služby zákonným zástupcom a pedagogickým pracovníkom formou ambulantnej starostlivosti, krátkodobých pobytov a návštev v prostredí, v ktorom dieťa žije.
2. Špeciálno-pedagogická poradňa sa zriaďuje pri špeciálnej škole, špeciálnej materskej škole alebo pri základnej škole so špeciálnymi triedami.

§ 24

Detské integračné centrum

1. Detské integračné centrum pri plnení úloh uvedených v §23 zabezpečuje starostlivosť o zdravotne postihnuté deti najmä v predškolskom veku, poskytuje všestrannú podporu rodinám s postihnutými deťmi tak, aby nedochádzalo k narušeniu ich psychosociálneho vývinu.
2. Detské integračné centrum v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami a orgánmi sociálneho zabezpečenia poskytuje diagnostickú, rehabilitačnú, psychologickú, psychoterapeutickú a špeciálno-pedagogickú starostlivosť zdravotne postihnutým deťom, ako aj poradenskú službu ich rodinám formou dennej starostlivosti v predškolskom zariadení, formou krátkodobých pobytov, ambulantnej starostlivosti a návštev v prostredí, v ktorom dieťa žije.
3. Pri detskom integračnom centre sa zriaďuje materská škola.

§ 25

Výchovný poradca, školský psychológ a školský špeciálny pedagóg.

1. Výchovný poradca plní úlohy školského poradenstva v otázkach výchovy, vzdelávania a profesijnej orientácie detí a v oblasti problémového a delikventného vývinu detí. Sprostredkúva prepojenie školy s odbornými zariadeniami, ktoré sa zaoberajú starostlivosťou o deti. Poskytuje metodickú a informačnú pomoc pedagogickým pracovníkom školy a zákonným zástupcom dieťaťa.
2. Školský psychológ a školský špeciálny pedagóg sa priamo zúčastňuje na práci školy alebo špeciálneho výchovného zariadenia a poskytuje odbornú psychologickú alebo špeciálno-pedagogickú pomoc deťom, zákonným zástupcom a pedagogickým pracovníkom pri riešení výchovných a vzdelávacích problémov.

Špeciálne výchovné zariadenia

§ 9

1. Špeciálne výchovné zariadenia plnia úlohy pri ochrane detí pred sociálno-patologickými javmi, v prevencii problémového vývinu detí, v prevencii delikventného vývinu detí a pri výkone ústavnej a ochrannej výchovy.

2. Špeciálne výchovné zariadenia sú zariadenia výchovnej prevencie a zariadenia náhradnej výchovy.
3. Pri špeciálnom výchovnom zariadení sa môže zriadiť základná škola, stredná škola, špeciálna škola alebo triedy týchto škôl.
4. Zdravotnú starostlivosť v špeciálnych výchovných zariadeniach zabezpečujú príslušné zdravotnícke zariadenia.
5. Pracovník špeciálneho výchovného zariadenia, ktorý pri plnení svojich pracovných povinností prichádza do styku s osobnými údajmi, zdravotnými informáciami a výsledkami psychologických vyšetrení je povinný chrániť ich pred zneužitím a zachovávať mlčanlivosť.

Zariadenia výchovnej prevencie

§ 10

1. Zariadenia výchovnej prevencie poskytujú odbornú pomoc deťom zo sociálne alebo výchovne zlyhávajúceho prostredia a deťom s narušeným psychosociálnym vývinom za súčasnej práce s rodinou s cieľom zlepšiť a zachovávať jej funkcie. Činnosť preventívnych zariadení je zameraná na ochranu detí pred sociálno-patologickými javmi.
2. Zariadenia výchovnej prevencie sú centrom výchovnej a psychologickkej prevencie, liečebno-výchovné sanatórium a diagnostické centrum.

§ 11

Centrum výchovnej a psychologickkej prevencie

1. Centrum výchovnej a psychologickkej prevencie v úzkej spolupráci s rodinou a prirodzeným sociálnym prostredím poskytuje špeciálnu sociálnu, psychologickú a liečebno-výchovnú starostlivosť deťom ohrozeným sociálno-patologickými javmi, spravidla ambulantnou formou.
2. Centrum výchovnej a psychologickkej prevencie sa zúčastňuje na terénnej sociálnej práci a podieľa sa na výchovnom dohľade nad ohrozenými deťmi, vrátene detí, u ktorých bola prerušená alebo zrušená nariadená ústavná výchova. Pri poskytovaní pomoci spolupracuje so zainteresovanými inštitúciami a združeniami občanov. Táto služba môže byť spojená s krátkodobým ubytovaním.
3. Centrum výchovnej a psychologickkej prevencie sa môže zriadiť aj pri liečebno-výchovnom sanatóriu, diagnostickom centre alebo pedagogicko-psychologickej poradni.

§ 12

Liečebno-výchovné sanatórium

1. Diagnostické centrum poskytuje psychologickú, psychoterapeutickú a výchovnú starostlivosť deťom s narušeným psychosociálnym vývinom, u ktorých ambulantná starostlivosť nevedla k náprave.

2. Liečebno-výchovné sanatórium sa zriaďuje ako denné, nočné alebo internátne zariadenie s celoročnou prevádzkou.

§ 13

Diagnostické centrum

1. Diagnostické centrum poskytuje psychologickú, psychoterapeutickú, výchovnú a zdravotnú starostlivosť deťom, o umiestnení ktorých rozhodol príslušný orgán štátnej správy alebo o to požiadal zákonný zástupca.
2. Diagnostické centrum sa zriaďuje ako internátne zariadenie s nepretržitou prevádzkou.

Nariadenie vlády SR č. 203/2000 Z.z. o miere vyučovacej povinnosti učiteľov a povinnosti výchovnej práce ostatných pedagogických pracovníkov (výňatok z úplného znenia)

§ 3

(3) Základný úväzok učiteľa vykonávajúceho funkciu výchovného poradcu sa znižuje

- a. na základnej škole a na strednej škole s počtom

do 300 žiakov	o 1 hodinu
od 301 žiakov do 600 žiakov	o 2 hodiny
nad 601 žiakov	o 3 hodiny
- b. na špeciálnej škole s počtom

do 100 žiakov	o 1 hodinu
od 101 žiakov do 300 žiakov	o 2 hodiny
nad 300 žiakov	o 3 hodiny

Toto nariadenie platí od 1. júla 2001. Podľa neho sa ešte viac zužuje priestor pre pôsobenie VP, a to na školách s väčším počtom žiakov. Vo svojom dôsledku to demotivuje výchovných poradcov a potvrdzuje aj fakt, že pre tvorcov nariadenia je potreba posilnenia a optimalizácie výchovy len mítingovou proklamáciou. Je o to smutnejšie, že táto nelogická a nesystémová úprava sa udiala za fungovania Expertnej skupiny 11/ES MŠ a jej súčasného pokračovateľa Metodickej rady pre psychologické a výchovné poradenstvo a prevenciu MŠ SR.

Podrobnejšie o Metodickej rade a jej fungovaní sa zmieňujeme v poslednej kapitole III, Niektoré otázky postavenia a koncepcie VP.

Vyhláška MŠ SR č. 42/1996 č. 42/1996 Z.z. o ďalšom vzdelávaní pedagogických pracovníkov (výňatok z úplného znenia)

§ 2

1. Účelom ďalšieho vzdelávania je sústavné prehlbovanie, zdokonaľovanie a rozširovanie odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v súlade s najnovšími progresívnymi vedeckými poznatkami, spoločenskými potrebami a požiadavkami pedagogickej a odbornej praxe.
2. Ďalšie vzdelávanie riadi Ministerstvo školstva Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo") a iné ústredné orgány, ktoré zriaďujú školy (ďalej len "iný ústredný orgán").

§ 3

Formy ďalšieho vzdelávania

Formy ďalšieho vzdelávania sú:

- a. uvádzanie začínajúcich pedagogických pracovníkov do praxe (ďalej len "uvádzanie do praxe"),
- b. príprava vedúcich pedagogických pracovníkov, ktorým patrí príplatok za riadenie (ďalej len "príprava vedúcich pedagogických pracovníkov"),
- c. priebežné vzdelávanie,
- d. špecializačné inovačné štúdium,
- e. špecializačné kvalifikačné štúdium,
- f. rozširujúce štúdium.

§ 6

Priebežné vzdelávanie

1. Priebežné vzdelávanie organizujú a jeho obsah v súlade s potrebami pedagogickej a odbornej praxe určujú školy, školské zariadenia, metodické centrá, Štátny pedagogický ústav a vzdelávacie organizácie iných ústredných orgánov.
2. Obsahom priebežného vzdelávania je
 - a. sprostredkovanie aktuálnych informácií využitelných v pedagogickej praxi,
 - b. prehlbovanie, rozvíjanie a rozširovanie odborných a pedagogických vedomostí a zručností pedagogických pracovníkov,
 - c. zmeny v koncepcii výchovy a vzdelávania vyjadrené v učebných plánoch, učebných osnovách, učebniciach,

- d. nové právne predpisy v oblasti školstva,
 - e. nové poznatky z pedagogiky, psychológie a odborovej didaktiky.
1. Priebežné vzdelávanie sa končí záverečným pohovorom pred trojčlennou komisiou, ktorej členov vymenúvajú riaditelia vzdelávacích organizácií uvedených v odseku 1).
 2. O absolvovaní priebežného vzdelávania vydávajú vzdelávacie organizácie uvedené v odseku 1 osvedčenie.

§ 7

Špecializačné inovačné štúdium

1. Špecializačné inovačné štúdium organizujú metodické centrá, Štátny pedagogický ústav a vzdelávacie organizácie iných ústredných orgánov.
2. Obsahom špecializačného inovačného štúdia je príprava na vykonávanie špecializovaných pedagogických činností a na výskumnú činnosť.
3. Špecializačné inovačné štúdium trvá najviac dva roky. Uskutočňuje sa podľa jednotného projektu vypracovaného vzdelávacími organizáciami uvedenými v odseku 1 a schváleného ministerstvom alebo iným ústredným orgánom.
4. Na špecializačné inovačné štúdium sa môže pedagogický pracovník prihlásiť so súhlasom riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia.
5. Špecializačné inovačné štúdium sa končí obhajobou záverečnej práce pred trojčlennou komisiou. Členov komisie vymenúva riaditeľ vzdelávacej organizácie uvedenej v odseku 1.
6. O skončení špecializačného inovačného štúdia vydajú vzdelávacie organizácie uvedené v odseku 1 osvedčenie.

3. Ďalšie právne normy, ktoré uplatňuje VP pri výkone svojej funkcie:

Zákon č. 143/1992 Zb. o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch v znení zákona Národnej rady SR č. 10/1993 Z.z., zákona Národnej rady SR č. 275/1993 Z.z., zákona Národnej rady SR č. 260/1995 Z.z., zákona Národnej rady SR č. 86/1996 Z.z. a zákona Národnej rady SR č.333/1997 Z.z. (Výňatok z úplného znenia)

§ 12

Na ohodnotenie náročnosti práce a dlhodobu dosahovaných kvalitných výsledkov vykonávanej práce možno zamestnancovi poskytnúť osobný príplatok. Podmienky a maximálnu výšku ustanoví vykonávací predpis vydaný podľa § 23.

§ 13

Odmeny

Za splnenie mimoriadnych alebo osobitne významných pracovných úloh, za iné mimoriadne pracovné zásluhy, za poskytnutie osobnej pomoci v mimoriadnych prípadoch, pri významných pracovných a životných výročiach, za dlhodobo dosahované kvalitné výsledky práce a za službu v ozbrojených silách a bezpečnostných zboroch a službách v služobnom pomere možno zamestnancovi poskytnúť odmenu za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom vydaným podľa § 23.

§ 20

Vnútorň platový predpis, ktorý upravuje poskytovanie platu, je zamestnávateľ povinný pred jeho vydaním prerokovať s príslušným odborovým orgánom; ak zamestnávateľ vydal vnútorň platový predpis, je povinný umožniť zamestnancom do neho nazeráť. V súvislosti s ustanovením § 20 treba pripomenúť, že rozsah vnútorného platového predpisu upravuje § 17 ods. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č.249/1992 Zb. o platových pomeroch zamestnancov v rozpočtových a v niektorých ďalších organizáciách a orgánoch v znení zmien a doplnkov vykonaných nariadením vlády SR č.636/1992 Zb., nariadením vlády SR č. 72/1993 Z.z., nariadením vlády SR č. 169/1993 Z.z., zákonom NR SR č. 66/1994 Z.z., nariadením vlády SR č.279/1994 Z.z., nariadením vlády SR č. 193/1996 Z.z., nariadením vlády SR č.157/1998 Z.z. takto: "Zamestnávateľ môže upraviť niektoré podmienky a náležitosti, ktoré vyplývajú z ustanovení § 3 ods. 3, § 3a ods. 2, § 4 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. b) a ods. 6, § 7 ods. 5 a 6, § 8, 9, 10, § 10c. § 11 ods. 4, § 14, v kolektívnej zmluve alebo vo vnútorň platovom predpise po prerokovaní s príslušným odborovým orgánom". V praxi to znamená, že vo vnútorň platovom predpise (prípadne i v kolektívnej zmluve) možno taxatívne určiť aj náležitosti, ktoré prináležia pedagógovi za výkon funkcie výchovného poradcu.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č.249/1992 Zb. o platových pomeroch zamestnancov v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch v znení zmien a doplnkov vykonaných nariadením vlády SR č. 636/1992 Zb., nariadením vlády SR č. 72/1993 Z.z., nariadením vlády SR č.169/1993 Z.z., zákonom NR SR č. 66/1994 Z.z., nariadením vlády SR č. 279/1994 Z.z., nariadením vlády č.193/1996 Z.z., nariadením vlády č. 121/1997 Z.z. a nariadením vlády SR č. 157/1998 Z.z. (výňatok z úplného znenia)

§ 3

Platové triedy a platové stupnice

1. Zamestnávateľ môže určiť pravidlá pre postup zamestnancov do vyššieho platového stupňa podľa hodnotenia ich pracovných výsledkov, spôsob a podmienky tohoto hodnotenia.

§ 3a

Špičkový odborník

1. Zamestnávateľ môže určiť, že zamestnanec, ktorý je zaradený do siedmej až dvanástej platovej triedy podľa § 3 ods. 1

a. trvalo preukazuje mimoriadne schopnosti a dosahuje vynikajúce pracovné výsledky,

b. plní kvalifikačný predpoklad vzdelania a kvalifikačné požiadavky vzdelania podľa § 4 a § 5 ods. 4,

c. má viac ako 12 rokov praxe v odbore požadovanej činnosti podľa § ods. 1 písm. a), je špičkovým odborníkom.

1. Zamestnávateľ môže upraviť ďalšie kritériá na preukazovanie mimoriadnych schopností a vynikajúcich pracovných výsledkov podľa odseku 1 písm. a) v kolektívnej zmluve, a ak nie je uzavretá kolektívna zmluva, môže tieto kritériá upraviť vo vnútornom predpise; pritom podmienky ustanovené v odseku 1 písm. a) až c) sú minimálne.

§ 4

Kvalifikačné predpoklady a kvalifikačné požiadavky vzdelania

1. Zamestnávateľ môže pre výkon niektorých činností určiť kvalifikačné požiadavky zamerania alebo odboru vzdelania, alebo ďalšie kvalifikačné požiadavky (absolvovanie postgraduálneho štúdia, odborného kurzu a podobne), pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak.

§ 10

Odmeny

1. Zamestnávateľ môže zamestnancovi poskytovať odmenu za

a. splnenie mimoriadnej alebo osobitne významnej pracovnej úlohy,

b. pracovné zásluhy pri dosiahnutí 50 rokov veku a prvého ukončenia zamestnania po nadobudnutí nároku na starobný alebo invalidný dôchodok, prípadne v súvislosti s jeho uvoľnením zo zamestnania, ak zamestnanec splní podmienky mimoriadneho poskytovania starobného dôchodku podľa osobitného predpisu, až do výšky jeho priemerného mesačného zárobku,

c. poskytnutie osobnej pomoci pri požiarnej ochrane alebo živelných udalostiach, ich likvidácii a odstraňovaní ich následkov, alebo pri iných mimoriadnych udalostiach, pri ktorých môže dôjsť k ohrozeniu majetku, zdravia alebo života,

d. za zlepšené hospodárske výsledky príspevkovej organizácie,

e. každých ukončených päť rokov služby v ozbrojených silách a bezpečnostných službách v služobnom pomere až do výšky priemerného mesačného zárobku príslušníka.

1. Prostriedky na odmeny môže vedúci zamestnanec rozdeliť na jednotlivé útvary podľa významu, rozsahu a obtiažnosti ich úloh formou fondu vedúceho.

Zákon Národnej rady SR č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci (výňatok)

§106

1. Národný úrad práce, Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, ktoré vykonávajú zdravotné poistenie, súdy, zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, daňové úrady a ďalšie orgány štátnej správy a obce sú povinné poskytovať súčinnosť štátnym orgánom sociálnej pomoci, vyhovieť ich žiadostiam a bezplatne im podávať oznámenia a informácie vo veciach poskytovania sociálnej pomoci. Rovnakú povinnosť majú Národný úrad práce, Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, ktoré vykonávajú zdravotné poistenie, súdy, zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, daňové úrady a ďalšie orgány štátnej správy aj k obciam, a to v rozsahu, v akom obce poskytujú sociálnu pomoc podľa tohoto zákona.

§ 107

1. Poverený zamestnanec príslušného orgánu alebo obce, ktorý plní úlohy ustanovené týmto zákonom, je oprávnený

a. navštíviť občana v byte, dieťa v škole a tam, kde trávi voľný čas a mladistvého aj na pracovisku,

b. požadovať od všetkých zúčastnených právnických osôb a fyzických osôb potrebné informácie a vysvetlenia; právnické osoby a fyzické osoby sú povinné požiadať povereného zamestnanca vyhovieť.

To znamená, že aj školy a školské zariadenia sú zaradené medzi subjekty, ktoré majú svoje nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh na úseku poskytovania sociálnej pomoci a ktorým zo zákona vyplýva povinnosť spolupráce so štátnymi orgánmi sociálnej pomoci a občanmi. Podľa Vyhlášky Ministerstva školstva SR č.43/1996 Z.z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach,

§ 9

1. Ak je ohrozené duševné zdravie dieťaťa, možno mu poskytnúť pomoc; o poskytnutí pomoci a o vykonaní psychologického vyšetrenia sa bezodkladne informuje zákonný zástupca dieťaťa, a ak je to v záujme dieťaťa, aj príslušný orgán starostlivosti o dieťa a rodinu.

Štátnymi orgánmi realizujúcimi starostlivosť o dieťa a rodinu podľa § 5 zákona Národnej rady SR č. 195/98 Z.z. o sociálnej pomoci sú:

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej "ministerstvo"),
- krajské úrady ,
- okresné úrady,
- Centrum medzinárodnoprávnej ochrany detí a mládeže.

Vyššie citovaným zákonom majú v tejto oblasti vymedzené kompetencie aj orgány miestnej samosprávy - obce.

Vzhľadom na rozsah činnosti týchto orgánov uvádzame len tie splnomocnenia obcí a štátnych orgánov sociálnej pomoci, ktoré súvisia s predmetom činnosti výchovného poradcu.

OBEC, o.i.

poskytuje pomoc

- maloletým v naliehavých prípadoch, najmä v ohrození života a zdravia, resp. občanom pri zabezpečovaní prístrešia,
- chráni maloletých pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú alebo narušujú ich riadnu výchovu,
- vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,
- poskytuje výchovnú starostlivosť rodinám, v ktorých je vážne ohrozená alebo vážne narušená výchova dieťaťa a vývoj dieťaťa,
- podieľa sa na obnove rodinného prostredia, z ktorého bolo dieťa vyňaté pre zlyhanie výchovnej funkcie rodiny, spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo okresným úradom, navrhuje
- súdu nariadenie, resp. zrušenie ústavných opatrení, prípadne výchovných opatrení uložených súdom, obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv,
- okresnému úradu zrušenie výchovných opatrení uložených okresným úradom,
- vyhľadáva a okresnému úradu odporúča občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,
- vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc,
- vedie evidenciu občanov, ktorým poskytuje sociálnu pomoc,
- oznamuje súdu skutočnosti na rozhodovanie vo veciach výchovy a výživy maloletých,
- utvára podmienky pre záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej aktivity a psychickej aktivity občanov.

OKRESNÝ ÚRAD, o.i.

rozhoduje

- o okamžitom umiestnení dieťaťa do starostlivosti nahradzujúcej starostlivosť rodičov dovedy, kým rozhodne súd,
- o výchovných opatreniach podľa osobitných predpisov,
- je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v správnom konaní rozhoduje obec,

vydáva posudok

- na účely poskytovania vybraných druhov sociálnych služieb,

- o miere funkčnej poruchy, o tom, že ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím, je orgánom,

- ktorému občan s ťažkým zdravotným postihnutím predkladá vyhotovenie zmluvy o výkone osobnej asistencie,

- ktorý predkladá detskému domovu alebo domovu sociálnych služieb pre deti doklady,

- po dohode, s ktorým môže detský domov a domov sociálnych služieb pre deti podať podnet na zrušenie ústavnej výchovy,

vykonáva

- sociálnu prevenciu,

- poradenstvo pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov,

- poskytuje výchovnú starostlivosť rodinám, v ktorých je vážne ohrozená alebo vážne narušená výchova dieťaťa a vývoj dieťaťa, a rodinám, z ktorých bolo potrebné deti okamžite umiestniť do starostlivosti nahradzujúcej rodičov,

- vyhľadáva občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť o deti, ktorým treba zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, vedie prehľad týchto občanov a detí,

- zabezpečuje v súčinnosti s Centrom poradensko-psychologických služieb pre jednotlivca, pár a rodinu prípravu občanov, ktorí majú záujem vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,

- sprostredkúva nadviazanie osobného vzťahu detí, ktorým treba zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, s občanmi vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,

- sleduje vývoj detí v náhradnej rodinnej starostlivosti, v ústavnej a ochranej výchove

navrhuje súdu

- nariadenie ústavnej výchovy resp. jej zrušenie,

- zrušenie výchovných opatrení uložených súdom,

- obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv,

- sústavne sleduje vykonávanie výchovných opatrení, o ktorých rozhodol a sleduje ich účinnosť,

- podáva správy a podnety súdu a iným štátnym orgánom vo veciach výchovy a výživy maloletých, spisuje návrhy v tejto oblasti,

- zúčastňuje sa na trestnom konaní proti mladistvým,

vedie evidenciu

- maloletých s ťažkým zdravotným postihnutím,
- občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
- vydáva preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

KRAJSKÝ ÚRAD o.i.

- vypracúva koncepciu sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- riadi a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti sociálnej pomoci uskutočňovaný okresnými úradmi vo svojom územnom obvode,
- vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná a rozhoduje okresný úrad alebo zariadenie sociálnych služieb, ktoré zriadil ako rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu,

vedie prehľad

- detí, ktorým treba zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, ak túto starostlivosť nemožno zabezpečiť v rámci okresu,
- občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť, pre ktorých neboli vhodné deti v rámci okresu,
- sprostredkúva nadviazanie osobného vzťahu detí, ktorým treba zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť a túto im nemožno zabezpečiť v rámci okresu, s občanmi vhodnými vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť, pre ktorých neboli vhodné deti v rámci okresu; pri tom spolupracuje s ostatnými krajskými úradmi,
- koordinuje vo svojom územnom obvode činnosť štátnych orgánov sociálnej pomoci, obcí a ďalších právnických osôb a fyzických osôb, ktoré pôsobia v sociálnej pomoci,
- organizuje výchovno-rekreačné tábory pre deti.

System sociálnej starostlivosti nemôže byť izolovaný a realizovaný len vo výlučnej kompetencii tých orgánov štátu a samosprávy, ktoré sa na zabezpečovaní sociálnej pomoci zúčastňujú. Preto zákon o sociálnej pomoci určuje podmienky súčinnosti a spolupráce štátnych orgánov sociálnej pomoci, obcí a ďalších právnických osôb a fyzických osôb takto:

Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov

Podľa tohoto zákona sa zriaďujú dobrovoľné organizácie - občianske združenia, ktoré pôsobia pri výchove detí a mládeže. V SR pôsobia v oblasti výchovy a vzdelávania, poradenstva, resp. výchovnej prevencie aj nadácie a neziskové fondy. Informácie o nich možno získať v Slovenskej akademickej informačnej agentúre - Servisnom centre pre 3. sektor (SAIA - SCTC).

Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám (tzv. Langošov zákon)

Ministerstvo Školstva
06.12.2000
Slovenskej republiky
1609/2000-12

Bratislava

K č.:

Postup pri získavaní informácie podľa zákona o slobode informácií

V súlade so zákonom č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon), má každý občan právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii. Povinná osoba v rezorte školstva SR je Ministerstvo školstva SR (ďalej len "ministerstvo").

Ministerstvo podľa § 5 ods. 1 a 5 a § 6 zákona o slobode informácií zverejňuje spôsobom umožňujúcim hromadný prístup (internet) materiály programového, koncepčného a strategického charakteru a texty navrhovaných právnych noriem bezprostredne po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

Na uplatňovanie zákona v podmienkach ministerstva určujem tento postup:

1. Miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie (§ 5 ods. 1 písm. b) zákona):

Informácie poskytuje žiadateľom ústne, písomne, elektronicky **Pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou**. Osobné a telefonické poskytovanie informácií sa realizuje výhradne v úradných hodinách.

Miesto: Ministerstvo školstva SR, Stromová ul. 1, 813 30 Bratislava, prízemie, č. dverí P 5

Tel.: 59374-253

Fax: 59374-326

E-mail: inform@education.gov.sk

Úradné hodiny: utorok 09,00 - 12,00

streda 13,00 - 16,00

štvrtok 14,00 - 16,00

Spôsob, akým možno získavať informácie:

Ústne:

Ústnu žiadosť zapíše zamestnanec na príslušný formulár, zaeviduje ju do centrálnej evidencie a následne zabezpečuje sprístupnenie informácie, a to buď priamo, alebo odkazom na príslušný verejný zdroj informácie v súlade s § 7 zákona.

V prípade, že pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou požadovanou informáciou nedisponuje, dohodne so žiadateľom formu doručenia informácie, čo vyznačí vo formulári. Následne žiadosť odstúpi vecne príslušnému útvaru, pričom sleduje dodržanie termínu vybavenia. Zodpovednosť za včasnosť, správnosť a úplnosť informácie, alebo za jej odmietnutie, nesie príslušný vedúci zamestnanec ministerstva v zmysle príkazu ministra č. 1/2000 k oprávneniu podpisovať úradné písomnosti. O vybavení žiadosti je Pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou informované prostredníctvom potvrdeného formuláru.

Písomne (pošta a fax):

Zamestnanec k písomnej žiadosti priradí príslušný formulár a postúpi ju na vybavenie vecne príslušnému útvaru, pričom sleduje dodržanie termínu vybavenia. Útvar, ktorý žiadosť o informáciu vybaví, alebo odmietne vybaviť, vráti vyplnený a potvrdený formulár Pracovisku pre komunikáciu s verejnosťou. Zodpovednosť za včasnosť, správnosť a úplnosť informácie, alebo za jej odmietnutie, nesie príslušný vedúci zamestnanec ministerstva v zmysle príkazu ministra č. 1/2000 k oprávneniu podpisovať úradné písomnosti.

Elektronicky:

Na vybavovanie žiadostí o poskytnutí informácie prostredníctvom elektronickej pošty je vytvorená samostatná e-mailová adresa: **inform@education.gov.sk**.

Každý zamestnanec ministerstva, ktorý obdrží žiadosť o sprístupnenie informácie podľa zákona, ju ihneď presmeruje a odošle na zriadenú elektronickú adresu. Pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou túto žiadosť zaeviduje a odstúpi ju vecne príslušnému útvaru, pričom sleduje dodržanie termínu vybavenia. Zamestnanec, ktorý elektronicky sprístupňuje informáciu, je povinný ju súčasne odoslať aj Pracovisku pre komunikáciu s verejnosťou. Zodpovednosť za správnosť a úplnosť informácie nesie poskytovateľ príslušnej informácie podľa adresy elektronickej pošty.

Všetky pracoviská ministerstva sú povinné bez zbytočného odkladu odstúpiť Pracovisku pre komunikáciu s verejnosťou všetky žiadosti o sprístupnenie informácie, podané v súlade so zákonom.

2. Miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku (§ 5 ods. 1 písm. c) zákona:

Proti rozhodnutiu ministerstva o odmietnutí požadovanej informácie možno podať podľa § 19 zákona písomné odvolanie (rozklad) v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17 zákona. O tomto odvolaní (rozklade) rozhodne minister školstva SR v zmysle správneho poriadku.

3. Informácia o postupe, ktorý musí ministerstvo dodržiavať pri vybavovaní žiadosti o informáciu:

a. Zamestnanec Pracoviska pre komunikáciu s verejnosťou (ďalej len "zamestnanec") zaeviduje žiadosť o informáciu pri jej podaní, informáciu podá, alebo sprostredkuje kontakt žiadateľa s vecne príslušným útvarom, prípadne postúpi žiadosť o informáciu na určenom formulári. V prípade, že informáciu vybavuje vecne príslušný útvar, sleduje spôsob jej vybavovania, dodržiavanie termínov a zaeviduje výsledok podania žiadosti o informáciu určeným spôsobom. Informáciu oznámi alebo zašle žiadateľovi v zákonnej lehote.

b. Žiadosť o sprístupnenie informácií ministerstvo vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do desiatich dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti (§ 14 ods. 2 a 3 zákona). Zo závažných dôvodov môže ministerstvo predĺžiť lehotu, najviac o desať dní.

c. Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, ministerstvo môže do piatich dní od podania žiadosti oznámiť žiadateľovi údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie informácie. Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, ministerstvo mu ich sprístupní.

d. Ministerstvo má právo podľa § 8 - 10 zákona obmedziť prístup k informáciám, ak sa týkajú ochrany utajovaných skutočností, ochrany osobnosti a osobných údajov, ochrany obchodného tajomstva a ďalších dôvodov uvedených v § 11 zákona. Rozhodnutie o obmedzení prístupu k požadovanej informácii vydá vedúci zamestnanec vecne príslušného útvaru v zmysle príkazu ministra č. 1/2000 k oprávneniu podpisovať úradné písomnosti.

Záverčné ustanovenie:

Zodpovednosť za úplné, správne a včasné sprístupnenie informácie alebo za rozhodnutie o obmedzení prístupu k informáciám majú vedúci zamestnanci vecne príslušného útvaru (generálni riaditelia sekcií, riaditelia samostatných odborov).

Minister

Ľudské práva, práva dieťaťa

Univerzalita a nedeliteľnosť ľudských práv, ktorá je vyjadrená vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv nevyklučuje posilnenie a rozšírenie istých práv pre isté kategórie ľudí, ich zefektívnenie a skonkretizovanie. Práva žien, detí, postihnutých, utečencov, práva príslušníkov etnických, náboženských a jazykových menšín nie sú mimo ľudských práv, ale sú ich súčasťou. Sú to práva ľudí, ktorí sú zraniteľnejší než iní. Ich osobitná zraniteľnosť je dôvodom, prečo vznikli dohovory (záväzné dokumenty pre signatárske krajiny), odporúčania a rezolúcie, aby doplnili Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z roku 1948. Osobitné štandardy na ochranu ľudských práv vznikli ako nutnosť a reakcia na porušovanie ľudských práv. Nepriaznivé podmienky, v ktorých žijú mnohé deti na svete, vykorisťovanie detí neprimeranou prácou, sexuálne zneužívanie viedli ochrancov ľudských práv k obrane detí, ktorá vyústila do vyhlásenia Deklarácie práv dieťaťa v roku 1958. Aktivity na ochranu detí pokračovali aj potom a zdôrazňovali nutnosť prijať právne záväznú dohodu na ochranu detských práv. Toto medzinárodne podporované snaženie vyústilo do Dohovoru práv dieťaťa, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením OSN 20. novembra 1989. Na Slovensku platí Dohovor od r. 1993.

Kvalitný preklad Dohovoru a obsiahly informatívny materiál k nemu pripravil Slovenský výbor pre UNICEF.

MCMB v spolupráci s UNICEF poskytuje tento materiál frekventantom PV a ŠIS Výchovné poradenstvo. Ostatní záujemcovia ho môžu získať na adrese: Slovenský výbor pre UNICEF, Grösslingova 6, P. O. Box 52, 810 00 Bratislava 1, tel. 02/5296 5082, fax: 02/5296 5084.

Nazdávame sa, že Dohovor by nemal chýbať vo výbave a praxi žiadneho výchovného poradcu.

Výňatok z dohovoru o právach dieťaťa:

Článok 7

- Každé dieťa ihneď po narodení je zaregistrované a má od narodenia právo na meno, štátnu príslušnosť, a podľa možnosti právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

Článok 13

- Dieťa má právo na slobodu prejavu: Toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie každého druhu bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo inými prostriedkami podľa voľby dieťaťa.

Článok 14

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, musia uznávať právo dieťaťa na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

Článok 15

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania sa.

Článok 27

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na životnú úroveň potrebnú pre jeho telesný, duševný, mravný a sociálny rozvoj.

Článok 28

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na vzdelanie.

Článok 29

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru súhlasia, že výchova dieťaťa musí smerovať k:

- a. rozvoju osobnosti dieťaťa, jeho nadania a rozumových a fyzických schopností v čo najväčšej miere,
- b. výchove na posilňovanie úcty k ľudským právam a základným slobodám a tiež zásadám zakotveným v Charte Spojených národov,
- c. výchove zameranej na posilňovanie úcty k rodičom dieťaťa, kultúrnej svojbytnosti, jazyku a národným hodnotám krajiny, v ktorej dieťa žije, krajine svojho pôvodu a civilizáciám odlišným od svojej vlastnej,
- d. príprave dieťaťa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu mieru, porozumenia, znášanlivosti, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi všetkými národmi, etnickými, národnostnými a náboženskými skupinami a osobami domorodého pôvodu,
- e. výchove zameranej na posilňovanie úcty k prírodnému prostrediu.

Článok 31

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na oddych a voľný čas, na účasť v hrách a oddychovej činnosti, zodpovedajúcej jeho veku, ako i na slobodnú účasť v kultúrnom živote a umeleckej činnosti.

Článok 34

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, sa zaväzujú chrániť dieťa pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania. Za týmto účelom prijímajú predovšetkým nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné opatrenia.

Článok 37

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, musia zabezpečiť, že:
 - a. žiadne dieťa nesmie byť vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu. Za trestné činy spáchané osobami mladšími ako osemnásť rokov, nesmie byť uložený trest smrti a trest odňatia slobody na doživotie bez možnosti prepustenia na slobodu.

Článok 40

- Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohoto Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa obvineného, obžalovaného alebo uznaného vinným z porušenia trestného práva na také zaobchádzanie, ktoré je v súlade s podporou zmyslu dieťaťa pre dôstojnosť a česť, ktoré posilňuje úctu dieťaťa k ľudským právam a základným slobodám iných a berie ohľad na vek dieťaťa a napomáha jeho reintegrácii, aby mohlo zaujať konštruktívnu pozíciu v spoločnosti.

Zákon o rodine č.94/1963 Zb. v znení zákona č.132/1982 Zb. a zákona č. 234/1992 Zb.

- Znenie i duch zákona sú poplatné dobe, v ktorej vznikol.

- V súčasnosti práve prebieha diskusia o **novom Zákone o rodine (r.2002)**, ktorý sa ale zároveň pripravuje na novelizáciu.

Vnútorne predpisy školy

Napokon treba spomenúť normy, práva a povinnosti, ktoré môže výchovnému poradcovi vymedziť riaditeľ školy vo vnútorných predpisoch školy (školského zariadenia), ako je pracovný poriadok a vnútorný poriadok školy, vnútorný mzdový predpis a podobne. Robí tak so zreteľom na osobitosti a podmienky školy (stupeň, typ školy, počet žiakov, prostredie, v ktorom škola pôsobí...). Je dobré, ak sú vo vnútorných predpisoch vymedzené kompetencie výchovného poradcu, najmä jeho koordinačná funkcia (vzťahy k zástupcom riaditeľa, k triednym učiteľom, pedagogickým a iným zamestnancom školy), systém odovzdávania informácií, systém organizácie jeho práce (spôsob, časový rozvrh individuálnych kontaktov so žiakmi, zákonnými zástupcami žiaka a inými subjektami...). Riaditeľ školy vytvára výchovnému poradcovi materiálne, priestorové a iné podmienky: osobný príplatok, odmeny v rámci systému "pohyblivých zložiek", samostatný kabinet, odbornú literatúru, zabezpečenie odborného rastu a vzdelávania, poradensko-konzultačný deň bez vyučovacej povinnosti a podobne. Vymedzenie funkcie výchovného poradcu a podmienok pre jeho prácu by mala mať škola spracované bez ohľadu na skutočnosť, kto funkciu vykonáva. Uľahčuje to proces pôsobenia VP, jeho výber, menovanie a uvoľňovanie do/z tejto funkcie (Spracované podľa M. Medlena, Škola 3/1999). Tieto podmienky je vhodné písomne dohodnúť (zmluva, dekrét) medzi výchovným poradcom a vedením školy.

Pripravila

Mária Šefránková, MC MB, Exnárova 2, Bratislava